

PRETRGANI TRAK

SLAVKO SVETIČIČ

Delavski avtobus se ustavi sredi vasi, potniki izstopajo. Da ne bi koga poškodoval s svojim okovanim nahrbtnikom, se zadnji skobacam na prosto. Delavci, utrujeni od vsakdanjega tempa, hitijo domov po najkrajših poteh. Tam jih čaka kosilo in topel zapeček, razmišljam, se oprtam — in nenkrat se zavem, da sem ostal sam v tišini vasice, zavite v belo, hladno zimsko obleko. Ljudje so doma in pričakujejo pomladi, ki je še daleč.

Stopam mimo hiš, le sem in tja me oblaja kakšen zdolgočasen kuža. Gotovo so tudi psi že siti zime, te neskončne beline, ki ščemi v oči. Verjetno so veseli, da sem prišel mimo in me lahko na svoj način pozdravijo in zraven pomahajo z repom. Nosnice vdihavajo mrzel zrak, ki je rezek, da bi ga lahko rezal.

Visoko nad dolino se dvigajo mogočni trentarski vršaci pod težo bele opojnosti. Z dolgim korakom stopam mimo hiš in se znova in znova čudim lepoti male trentarske vasi.

Ljudje so se dobro pripravili na zimo, pred vsako hišo so visoke skladovnice drv. Škoda, da so v vasi ostali le starejši ljudje, mladi so redki in vas je tako obsojena na počasno, neizbežno umiranje. Toda sedaj se iz dimnikov še kadi in vesel sem, da to še ne bo tako kmalu.

Za menoj je zadnja domačija in počasi se spuščam v dno Zadnjice. Zasllišim ropot trentarskih drvarjev, ki s konji vlačijo hlode do vasi. Vse to dolino nekoliko oživi. Ko me zagledajo, me začudeno opazujejo in na vprašanje, kam se odpravljam, skoraj ne vem, če bi povedal resnico ali bi si kaj izmislil. Odločim se za resnico. Zadihan sem, njihovi obrazi pa začudeni in nejeverni. Zima je in težko verjamejo, da grem v Vršac ponovit težavno smer. Moja odločnost pa jih prepriča. Sledi gora vprašanj in svaril, vendar zmorem odgovarjati le na nekatera. Potem me neko spozna, saj velikokrat lazim tam okoli. Pomirijo se in že mi ponujajo stekleničko z žganjem. Ne branim se ga, saj je jutro še daleč, mrzla noč pa še pred menoj. Okrepčan s pekočo tekočino se zahvalim. Pozdravljajo me, mi obljubijo, da mi bodo sledili z daljnogledom in mi zaželejo veliko sreče.

Večer izkoristim za ogled stene, pripravljam opremo in poskušam biti čim bolj sproščen. V nahrbtniku imam le najnujnejše.

Trda tema je še, ko me prebudi piskajoči glas ročne ure. Na goriniku si skuham čaj, toplota me poživi in vse skupaj se mi začne zdeti bolj vedro. Že sem pri vznožju

stene, ko je tema še vedno moja spremeljevalka.

To je začetek vzpona Belega traku. Svitati se začne, ko sem že pod najtežjim odstavkom. Nedokončana sveča mi prekinja lepoto plezanja v ledu — Beli trak je tokrat pretrgan. A začenja se zares, jezen sem zaradi sveče, plezanje po skali mi bo vzelo precej časa. Pripravljam si samovarovanje, dvigam se klin za klinom po neprijazni, previsni skali, potem pa dosežem zgornji, tako varni del sveče. V tem delu se kar preveč zamudim. Na vrhu sveče pritrdim vrv, se spustim nazaj, hkrati izbijam kline in nazadnje sprostim vrv. Čez čas se ozebnik nekoliko položi in dvigam se hitro in lahko. Zaključim se sredi navpične stene; izstop omogoča polička, ki vodi na njegov desni bok. Led izginja, struktura snega se neverjetno hitro menja. Police so zametene s pričem, lahki plezalni copati bodo ostali v nahrbtniku. Čutim, da me je prevarala slika stene, ki sem jo tako dolgo opazoval iz doline: zdela se mi je kopna in suha. Toda časa za kesanje ni.

Vzpon nadaljujem v čevljih, ki se mi tokrat zdijo prav res nerodni. Kmalu bom v zgornji tretjini stene in Vršac bo za mano, toda zdaj je še nad mano. Njegova vloga se mi naenkrat zadi stroga, skoraj stražarska. Snamem si dereze in brez predaha nadaljujem s plezanjem. Mimo strehe že lezem, ko se spet začne temniti; spet je tu moja temna spremeljevalka. Ni kaj, zima je, dnevi so kratki.

Vrh Vršaca se vedno bolj zavija v sivo, odurno meglenost, na obrazu začitim snežinke. Torej je začelo še snežit! Poskušam se otresti neprijetnega občutka, ki mi počasi prodira pod kožo. Zberem se in previdno tipam za oprimki. Vsek stop je še previdnejši. Vse misli so se razblinile v eno samo — premagati steno. Še malo, samo še sto metrov... Z veseljem opazim, da bosta zadnja dva raztežaja lahka. Spoznanje me umiri in nadaljujem, stena pa postaja vse položnejša. Še nekaj prijemov in tu je vrh, tako odsekan.

Sam na vrhu Vršaca! Uspelo mi je! Čutim se nenavadno sproščen, umirjen, srečen. Ta mir gre z menoj v bivak in prija mi biti sam. Sili me k razmišljanju. Premlevam vzpon, čutim, da je bil dobro opravljen, zadovoljen moram biti.

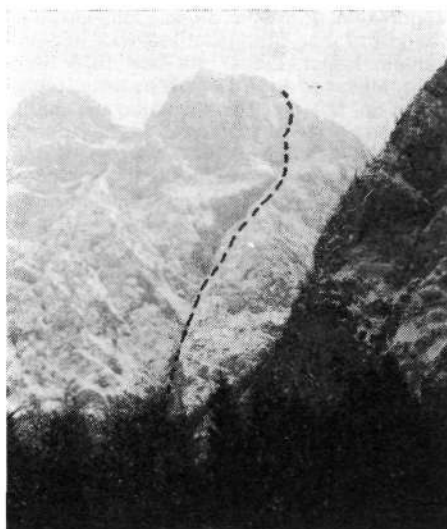
Pa zopet druga plat, ki gloda v meni in zopet neskončna vprašanja. Neštetokrat se sprašujem, če se to godi le meni. Samo trenutno zadovoljstvo, vedno samo trenutno, potem vse izpuhti kot meglica in spet moram začeti znova. Vse od začetka. Razmišljati, plezati in živeti. Ne smem biti zadovoljen! Danes sem uporabljal kline...

moral sem... plezalniki so ostali v nahrbtniku... ni šlo drugače?

Občutek imam, da mi je življenje postalo eno samo čakanje. Čas od enega do drugega vzpona. Čakanje na boljši vzpon, čakanje ne vem česa. Ne, saj nisem sam, vedno je nekdo z menoj. To so neskončna vprašanja: zakaj to in ne ono? Ljudje sprašujejo in jaz ne znam odgovoriti, zakaj samohodstvo.

Če soliram, ne tekmujem, če tekmujem, potem sem sam sebi edini nasprotnik. Stena to ni, če jo zmorem sam. To je moj osebni izziv in če bom razočaran, bom jaz, to je moje samopremagovanje, to je moje iskanje, iskanje zadovoljstva, moči in svobode. Če hočem biti dober, moram solirati, to je moj pogoj. Tu ni naključij, to ni izzivanje usode, to ni izpostavljanje. To je potreba.

Spet sem v vasi. Prijazen domačin me povabi v hišo. Objame me toplota. Človek mi ponuja skodelico čaja. Omamljen od vse te toplote, skoraj izgubljen, kakor bi bil brez teže, mirno vzamem skodelico čaja in pobožno popijem tekočino do zadnje kapljice.

Kombinacija v Vršacu.
Beli trak s smerjo Popoldanska. Beli trak, prva ponovitev, Popoldanska prav tako prva zimska ponovitev.

Ocena: A 1, 90—60 st., V, 1100 m, 13 h.

SVETOVNA REKORDERKA

TRIJE OSEMTISOČAKI WANDE RUTKIEWICZ

Trikrat je bila doslej na odpravah, ki so odšle na več kot 8000 metrov visoke gore, leta 1978 na Mount Everestu (8848 m), takrat še s pomočjo dodatnega kisika iz jeklenke, leta 1985 na Nanga Parbatu (8125 m), lani pa nasploh kot prva ženska na K2 (8611 m) v pakistanskem Karakorumu, in sicer brez uporabe dodatnega kisika. Verjetno pa bodo sledili še nadaljnji taki podvigi, kajti prikupna Poljakinja Wanda Rutkiewicz je visokogorska alpinistka z dušo in srcem.

Z osemnajstimi leti se je čisto po naključju zapletla v alpinizem. Skoraj isti trenutek je začutila, da se plezanju ne bo več odpovedala. Kljub nesreči v gorah, ki jo je prisilila, da je bila dve leti navezana na bergle, se je leta 1984 vrnila k svoji stari strasti. Sicer je takrat pustila svoj poklic računalniške inženirke, ki ga je opravljala med dvema do tremi odpravami, na katerih je vsako leto sodelovala, in zdaj živi tudi takrat, kadar ni na odpravah, v svojem svetu, obkrožena s stvarmi, ki so povezane z gorništvom. Hkrati je na Poljskem izšla njena avtobiografska knjiga, prva, ki jo je napisala. Poleg tega je zaposlena za izbiranjem in obdelovanjem filmskega gradiva, ki je nastalo na različnih odpravah. Na celuloidnem traku je ohranila tudi tisto gorniško

skupino, ki je na K2 v začetku avgusta minulega leta med enotedenskim snežnim viharjem izgubila šest svojih članov. To, da »smrtna cona« vedno znova zahteva žrtve, Wande ne odvrne od njene strasti: zdaj že načrtuje svoj naslednji podvig, ko namerava plezati na Šišo Pangmo v Tibetu.

Je ena izmed dvanajstih žensk na svetu, ki je priplezala višje od 8500 metrov. Ženske, ki se ukvarjajo z enako dejavnostjo, kot se sama, dobro pozna, če ne osebno pa vsaj po imenih in njihovih dosežkih. V tej družini, meni Wanda, je kot v družini, razmerja so prijateljska, vendar je v njih tudi nekaj tekmovalnega duha. Lastne družine in otrok nima; smisel njene življenja so gore, kjer vsakdo najde natančno tisto, kar išče. Za eksistenčno razsežnost gre, ki jo sili k temu, da tam zgoraj preživi; čustvovanje tam zgoraj, pa tudi strah in negotovost sta vzrok za to, da »spodaj« človek spet zna ceniti celo najbolj same po sebi razumljive reči. Izmed treh zvrsti alpinizma je plezanje po najvišjih gorah tisto, kar največ zahteva od telesa. Pri športnem plezanju človek ni odvisen niti od vremena niti od težav z višino in orientacijo. Tudi »klasično« alpsko plezanje najpogosteje ne pripelje do človeku sovražnih višin. Pri viso-